et näit. 1707. a. Tartu ja Aksi vahel polnud enam ühtegi küla. 1706./7. a. võeti kiriku juures mõned kõige hädalikumad parandustööd ette.

1708. a. tabas linna uus katastroof: venelased evakueerisid linna, isegi Jaani kiriku katuseplekk ja paremad hauakivid veeti Pihkva, orel Peterburisse; 12. juulil (vana kal. j.) lasti kindlustused õhku, kirikud ja majad pandi põlema. Veel enne linna hävitamist olid Tartu kodanikud Venemaale vangi viidud. Linna elanikeks jäid nüüd peaasjalikult eestlased — alam kiht, kes asus tulest osalt puutumata jäänud eeslinnades (praeguse III linnajao kohal). Jaani kirik oli tarvitamiseks kõlbmatuks saanud; seepärast võttis kogudus (s. t. eesti kogudus, — saksa kirikuõpetaja oli ühes koguduse liikmetega Venemaale viidud) omale tarvitada Maarja kiriku, mis ka kuigi korras ei võinud olla, sest juba 1715. a. oli ta niivõrt lagunenud, et jumalateenistusi ühes eeslinna puumajas hakati pidama. 1712. a. asus kirikuõpetaja kohuste täitmisele Nõo kirikuõpetaja Joh. Arens (vt. Nõo kihelk. ajalugu lhk. 293). 1708. a. peale kuni selle ajani oli korraline kirikuõpetaja puudunud; aeg-ajalt oli Võnnu kirikuõpetaja käinud kiriklikke talitusi toimetamas, mispärast ka tolleaegsed sündinud ja ristitud Võnnu kirikuraamatusse on märgitud. Kirikliku elu kujunemisest järgnevail aastail annavad teatava pildi mõned Arens'i tehtud märkused kirikuraamatus. Arensi ametisseastumisel oli kirikukassas 19 kop. 1712. a. kirikutulud on 19 taalrit 55 kop. (Arensi järele 1 taaler 64 kop.), kulud 10 taalrit 28½ kop. Tulud moodustusid trahvirahadest ja annetusist; kulutatud on raha kirikuviina, leiva ja küünalde ostmiseks. Väljaminekute hulgas on muu seas näidatud 20 kop. foogtile Johan Nek'ile tasuks neljale kõlvatule naisterahvale (Hure) vitsadega ihunuhtluse jagamise eest. Samal aastal karistati kirikusambas eeslinna naisterahvaid, kes „vene meestega" 6. käsu vastu eksinud. Ristitud on 1712. a. 81 last, nende hulgas oli „linnast" 3. 24 lapse ristimist oli toimetanud köster; neid „ristis õpetaja veel teine kord ilma veeta". 1718. a. oli köstri palgaks 8 taalrit.

1714.—1715. a. jõudsid vangiviidud Tartu kodanikud tagasi. Esimeste tagasitulijate hulgas oli ka kirikuõpetaja Grotjan; kuid Tartus ta omale ülespidamist ei leidnud ja läks kirkuõpetajaks Otepäässe. Saksa kogudus pidas jumalateenistust ühes Jaama mõisa küünis, kuni 1721. a. Jaani kirik jälle korda seati, kus siis ka mõlemad, nii eesti resp. maakogudus kui ka saksa resp. linnakogudus aset leidsid.

1766. a. on koguduses kirikuõpetaja arvates 5300 hinge. 1775. a. tulekahju ajal põles ära kirikuõpetaja maja ühes osa arhiiviga. 19. aastasaja alul on eesti kogudusel liikmeid ligi 7000. Kogu Jaani kiriku kohta on sel ajal 3 kirikuõpetajat ametis — eesti ja saksa kirikuõpetaja ning üks abi-kirikuõpetaja. Koguduste õiguslikkude vahekordade alal hakkasid sekeldused tõusma: lahkuminekuid sünnitas küsimus, mil määral on kummalgi õigusi Jaani kirikut tarvitada, siis patronaat jne. Saksa kogudust oli hakatud nii-öelda päriskoguduseks pidama, kelle päralt kirik jne.; sellevastu seletas eriti energiliselt tolleaegne eesti koguduse kirikuõpetaja L. Moritz, et niinim. eesti ehk linna